30

Σὺν Θεῷ.

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA DE DIABETE,

QUAM

Pro summis in Arte Medica Honoribus & Privilegiis DOCTORALIBUS ritè acquirendis,

Aspirante Supremi Numinis Gratiâ,

Jussu & Authoritate Inclyti Gratiosæ Facultatis Medicæ Tubingensis Collegii,

PRÆSIDE

DN. GEORG-BALTHASARE METZGERO, Med. D. Praxeos, Anatomiæ & Botanices Professore P. Ordinario, Decano p. t. Spectatissimo,

Præceptore, Promotore atq; Hospite suo, debitâ gratitudine & observantiâ æternùm devenerando,

Publicæ Eruditorum Censuræ submittit

JOHAN-PHILIPP CASPAR, Esslingensis,

IN AULA NOVA.

Ad diem 24. Ianuarij, Anno M. DC. LXXIX. horis antemeridianis.

Tubingæ,

Typis excudit Gregorius Kerner, 1679.

Q. D. B. V.

QUàm miserè HIC, quem præ manibus habemus, AFFECTUS hujusque investigatio causæ excellentissimorum hactenus Medicorum ingenia torserit, & hodienum torqueat, ii, qui sacræ Hygieinæ litant, inter notissima norunt. Miraculum quoddam *Aretæô* autore est, *de sign. & caus. diuturn. morb. l. 4. c. 2.* rarissimus affectus vix unô præter *Th. Willisium* vel nostro saltem seculo familiarem maximè, ne dicam quotidianum, asserentem *pharmac. rat. s. 4. c. 3.* contradicente, quô *Pergamenus* ipse, ut cæteros taceam, binos tantùm laborantes novit *6. de loc. aff. 3.* multique cum Medicorum principe, *Coo*, ejus ne quidem mentionem faciunt, aut tamen propter raritatem & infrequentiam hujus cognitionem Medico curaturo non summopere necessariam judicant c. *Z. Lusitano prax. hist. l. 2. c. 17.* Sit autem, quicquid sit, quod multos magnique ingenii viros ab accuratiori materiæ hujus tractatione absterruerit, non tamen vapulaturum me aut temeritatis dignum crimine crediderim, si pro ingenioli mei viribus, quod à multis neglectum, à paucioribus, & rarius visum, duorum in Medicina suffraganeorum, rationis & experientiæ, ductu, per vetera, quæ occurrent, & modernorum vestigia, loco *Inauguralis Thematis*, penitiùs inquiram, rara & infrequentia curiosiùs indagem, ut, dum accidunt, medica his arma condignè etiam objicere sciamus, *Wilhelmo Rondeletio* suffragante *l. 3. m. m. c. 42.* Ad hoc igitur dum me accingo, ut feliciter succedant omnia, Divinam mihi gratiam adstitem devotè peto.

 THES. I.

THES. I.

Διαβήτης, Diabetes, Græcis pariter ac Latinis Affectus præsens audit, ἀπὸ τοῦ διαβαίνειν transire, sive quod potus & liquida alia citò transeant, sive quod humor in corpore nullibi consistat, sed subinde de loco in locum διαβαίνῃ, pertranseat, non aliter, quàm aqua per siphonem, quem διαβήτην mechanici vocant, ut ex *Columellæ l. 3. c. 10. Iohannes Gorræus definit. med.* ad hanc vocem monet. Aliàs ὕδερος, ὕδρωψ εἰς ἀμίδα, διάῤῥοια εἰς οὖρα, διψακὸς, Hydrops matellæ, ad aut in matulam, ad vas urinale, diarrhæa in urina, lienteria nephritica, urinæ fluor, fluentum, profluvium, urinæ levitas, sipho, siticulus morbus, &c. inscribitur, ut nomina hæc horumque rationes ubique obvia sunt, an benè vel malè facta effictaque omnia, jam non disputamus, magis de re ipsa solliciti.

II.

Est verò *Diabetes velox & copiosa potûs liquidorumque assumptorum aliorum non mutatorum per vesicam sine manifesta causa excretio, cum siti urgentissima, æstu p. n. & contabescentia totius, à ventriculi potissimum, & intestinorum* ἀτονίᾳ *s. laxitate orta.*

III.

Verum ita *Diabeten*, aut ut alii malunt, consummatum describimus: *H. Capivaccius* exquisitum nominat *pract. med. l. 3. cap. 27.* Fieri hîc adesseque *excretionem* aliquam, & quidem *per vesicam*, ut à similibus subinde per alvum aut sudorem accidentibus fluxibus distinguatur, *Galenus de diff. sympt. c. ult. 6. de loc. affect. 3. 1. de cris. 12.* prolixè adstruit eidemque veterum & recentiorum plurimi, *Aëtius tetrabil. 3. serm. 3. c. 1. P. Ægineta. l. 3. c. 45. Al. Trallianus. l. 9. c. 8. I. Fernelius. 6. de part. morb. 13. H. Mercurialis. l. 3. pract. med. c. 30. P. Forestus. l. 24. obs. 4.* adstipulantur, rectéq; inde inter excretionis symptomata refertur; Vocamus autem *excretionem potûs & assumptorum liquidorum* veriùs quàm urinæ, quod alii faciunt, nisi fortè cum *I. Baptista Helmontio* urinam potûs intelligant, *de sextupl. digest. §. 39.* ut ut nec hôc modô ab omni se difficultate expediant; illa enim excerni consistentiâ,

colo-

colore, odore, sapore, omnibus, ut assumpta sunt, qualitatibus integra, præter citatorum testimonia Auctorum ipsi hi oculi nostri notant, nares linguaque comprobant: Consummata ita colore suô tincta *Th. Bartholinus c. 5. hist. Anat. 30.* vinum Rhenanum idem *c. 1. hist. Anat. 68.* rubrum *Benedictus Sylvaticus l. d.* aquam, Julepos *Victor Trincavellius l. 10. de cur. rat. 11. epist. med. 15.* alii alia apud eundem *Bartholinum de lact. thor. cap. 9.* omnia, qualia sumpta, emicta viderunt, odore saporeque probarunt; imò non liquida modò ut assumpta fuere, sed & pulveres sub illorum porrectos præbio impermutatos rediisse per vesicam, *Gothofredus Mœbius fund. med. phys. cap. 11.* testis est: Ut vel ideò iterum *Willisius* unô vel alterô in contrarium exemplo visô hoc in universum negans *l. c.* assensum nostrum non mereatur, imò verum hunc diabeten, cujus ex veterum vestigiis character indictis consistit, nunquam, sed spurium semper observasse, vero valdè simile sit. Nec audiendus magis *Iacobus Heinricus Pauli* est, qui apparere solùm ejecta talia, revera non ita esse scribit, contra sensuum fidem, *in epist. respons. ad D. D. Wepferum*, adjecta *anat. Bils. anat.* Porrò dicimus: *velox & copiosa*; liquida quidem alimenta, diuturnam in ventriculo ob facilem sui coctionem moram non desiderant, multò minùs potus quà talis, ut coquatur, diu negotium ventriculo facessere opus habet, ut tamen debitâ illa mutatione gaudeant, suoque potus officio, quod ciborum inter alios usus coctioni succique nutritii motui debet, feliciter fungi queat, imò ut sua hic urina secundùm nonnullos rudimenta accipiat, immorari aliquandiu necesse omnino habet; hujus autem moræ veluti pertæsus nec alteratus spe citiùs transvolat & debitô copiosior.

IV.

Copiam autem hanc unam eandemque in omnibus necessariam non esse, Doctores facilè largiuntur, assumptis tamen majorem ubique requiri, ut symptoma hoc nascatur, ferè cum *Mercuriali l. c.* potissimi concludunt; an rectè de vero Diabete hoc nostro, quicquid de spurio fiat, non sine causa dubitamus, cujus characterem non tàm in excedente mictu, quàm in emictæ materiæ non mutata substantia, qualitatibusq; integris quærimus, nec hoc invitis maximi nominis Authoribus; ita *Æginetæ* si fficit, si talia mejantur, qualia pota sunt *l. 3. c. 45.* pariter *Trincavellius epist. med. l. c. Fernelius 6. de part. morb. & sympt. 15. Philipp. Sal-*

muthus Cent. 2. obs. med. 30. Th. Bartholinus c. 5. obs. 50. eorum, quæ bibita sunt, emissione contenti sunt; & secundùm *Galenum* exuberanter reddunt id, quod biberunt, eô à sua qualitate non mutatô *6. de loc. affect. 3.* Plures studiô præterimus. Addidimus; *sine causa manifesta*: nec enim admiratione dignum est, si post multum potum, post sumpta diuretica, ab acidularum aut thermalium aquarum usu copiosè ingestarum, copiosum & crudum vesica liquorem fundit, indeque *Fernelij Mercurialis* simplicitatem ridet, qui tanquam rem mirandam vidisse se quendam magnam aquæ thermalis copiam potantem & totam rursus mingentem narrat *l. c.* Sequuntur *sitis urgentißima, æstus p. n. & contabescentia corporis*: evacuatô namque naturali humidô, quô in sitis solatium os faucesque jugiter irriganda veniunt, non potest non hujus in ore desiderium & appetitus surgere; vid. Excellentissimi Dn. *Præsidis disp. de siti p. n. aucta*: detractô eô, quod calidiores sulphureas sanguinis particulas temperare & demulcere novit, planissima æstui p. n. via sternitur: deficiente, quô succus alimentarius diluitur, duciturque, imò alimentari materiâ inutiliter ipsâ profusâ necessariô suô partes demento defraudantur & contabescunt.

V.

Subjectum Ventriculum & *Intestina* subinnuimus, sed adversarios tantum non omnes invenimus. Potior & communis pars omnem in ipsos renes culpam conjicit; cujus *Galenus* sectæ causam seriò agit *6. de loc. aff 3.* In specie *Franciscus de le Boe Sylvius* glandulosas renum carunculas nominat plus seri, quam debent, secernentes *l. 1. prax. c. 55.* sed, quod omnium pace dictum volumus, plus antiquitatis quàm veritatis hæc habere opinio videtur, meisq;, si rem rectè videas, hypothesibus non concessis de renum attractice, venarum ab hepate, liene, horumque ex ventriculo & intestinis suctione similibusque in seqq. videndis superstructa; interim grandem hîc renibus injuriam fieri, cuivis, qui rationem sanam consulit, partium studiô sepositô, judicare facile est. Cùm enim talia, qualia sumta sunt, substantiâ impermutata, colore, odore, sapore, integris effluant, illam utique laborare partem probabile est, cui hæc mutandi à natura potestas data est; at non renibus, sed ventriculo potissimum & intestinis hæc omnium consensu data est; hæc E. intacta transit materia, hîc vitium capit, quod in prima coctione commissum non corrigitur in secunda, non in aliis partibus, sed rejicitur mox potus

tus cum liquidis aliis per vesicam, ut in lienteria cibus per alvum, quæ cum *Galenus* symptoma hoc nostrum, quasi subjectum hoc per transennam ostendens, non incongruè comparat *6. de loc. affect. 3.* malumque hoc, si non planè salvis, ad sensum tamen parum læsis renibus, natum *Trincavellius l. c. Petrus Pawius obs. Anat. 2.* observarunt: Silentiô transimus *Hautonianum* experimentum apud *Ioh. Danielem Majorem, de ærumn. gigant. in negot. sanit. c. 6. §. 55. c. 8. §. 4.* signatum, quod vel solum, si fidem meretur, renes hac â culpa absolvere potest, ut circa ætiologiam mox pleniùs patebit: *Avicenna* & asseclæ vesicam etiam arguere videntur, cujus inter symptomata affectui huic locum faciunt: expressis *Galenus* verbis vesicæ quoque affectum dicit *de loc. aff. l. c.* sed pro his *Mercurialis* respondet *l. c.* plura *Zac. Lusitanus pr. histor. l. 2. c. 7.* superaddit. Collectionis nos locum, non originis, non scaturiginis, agnoscimus. Universum *Aretæus* corpus nominat, quocum *Willisio* fortè convenit, qui totam massam sanguineam accusat. Sed aquam è pumice petunt, qui hinc materiam, salvô ventriculô accersere satagunt. Quô enim modô hæc in ventriculo materia, ne minimam quidem mutationem passa, nec bilis aut pancreatici succi in intestinis vim experta, in sanguinem aut corpus ire, aut mutata ibi suam iterum formam induere potest? incongruum utrumque. Persistimus E. in ventriculo potissimùm & intestinis, quibus se rectè habentibus, non possunt non quæ transeunt, mutationem pati, semelque mutata aut alterata nec in sanguine nec in partibus corporis reliquis pristinam formam suam colore, odore, sapore ex asse respondentem recuperant: contra ubi se habent, inversa, collapsa omnia fiunt, vitiumque, ut dictum, in prima coctione commissum non corrigitur in secunda, non in aliis partibus.

VI.

Laborare autem ventriculum potissimùm & intestina ἀτονίᾳ seu laxitate p. n. suspicamur secundùm descriptionem. Sed ecce camarinam denuò movemus. Qui enim virus omne suum in solos renes evomunt, horum vel facultates, & alii quidem attractricem, alii concoctricem, retentricem, secretricem, expultricem, & quam non? partim in excessu, in defectu partim peccantes, vel intemperies, jam calidam, jam frigidam, &c. in jus trahunt. Verùm, ut non regeramus, quàm difficilem inter hodiernos complures assensum facultates hæ in genere, nisi in-

si in sano sensu explicentur, inveniant; videre enim hoc est apud *Gualtherum Charletonem œcon. anim. exerc. 7. Barth. Bausnerum de consens. part. corp. hum. in præfat.* nec non cæteros omnes *Cartesianam* scholam ingressos; Renum certè attractricem sanguinis in orbem motus jam dudum explosit, eandemque ante cognitum hunc sanguinis motum *Sennertus in pract.* in dubium vocavit, nec non *Petrus Laurembergius* contra *Laurentium* & Medicorum plerosque fortiter impugnavit, *coll. anat. exerc. 6.* Coctricem facilè excusant, qui renes in urina transcolanda se solùm passivè habere statuunt cum *Augusto Quirino Rivino dissert. inaug. de diabet. §. 30.* Secretricem *Ioh. Alphonsus Borellus* rejicit *de ren. us.* nec retentrici aut expultrici, si quæ sunt, plus tribui culpæ posse videtur: retinet illa, quod adest, excernit altera; cæterùm de materia, an cocta an cruda sit, quà ventriculo venerit, secura utraque. Contra intemperies ipsa experientia militat, vid. *Plat. t. 3. pr. c. 10. Willisius* causam in sanguinis quasi deliquio quærit, dum in serositatem copiosè nimis funditur, & ita dissolvitur, ut particulæ aquosæ à crassioribus contineri nequeant, quin harum illæ amplexibus citò elapsæ & salinis imbutæ per vias renum maximè patentes excurrant: quem suô abundare judiciô permittimus circa diabeten spurium, non verum, non nostrum; idemque dictum volumus iis, qui ad vulgarem colliquationem confugiunt. Stamus interim & perstamus in sententia nostra, & ventriculum præprimis accusamus, cujus languore potulenta & liquida alia nec comprehendi satis, nec fermentô imprægnari & mutari decenter possunt, sed spe & expectatione citius dimissa, ne facie quidem mutatâ, integra & illibata ad urinarias vias præcipitantur: adstant ventriculo intestina, quæ & ipsa imbecillitatis suæ conscia pernicem crudæ materiæ per fibrosum pylori annulum plus justô laxatum transfugæ, transitum & facilem effluxum indulgent, nec quod debent, alterationi beneficium conferunt. Tincturam inter alia suam assumpta hîc exuere, alvinarum fœcum color assumpta ad vivum non rarò referens abunde testatur, tinctaque hinc ex familiari vini rubri usu Italorum intestina *Adrianus Spigelius* vidit, non item aliorum potu hoc destitutorum. In causam hanc *Eustachius Rudius* jam dudum digitum intendit *l. 2. pract. c. 39.* eidemque *Dan. Sennert. l. 2. pr. med. p. 3. s. 2. c. 2. q. 2. Gothofred. Mœb. instit. med. l. 2. c. 7. Theod. Schenckius synops. instit. l. c.* ex parte subscribunt. Quod autem ad vesicam potiùs, quàm alvum, materia

eat,

eat, favere facereque multum videntur viarum in inteſtinis, præcipuè jejuno, conniventia, naturalisque hujus inteſtini diſpoſitio; (Rugoſum enim hoc non modò præ aliis magis eſt, ut remorari nonnihil deſcenſum poſſit, ſed & lactea hîc vasa magis prominula ſunt, quàm in reliquis inteſtinis, ut materiam abſorbere ſtatim queant, ſecundùm *Gliſſonium de ventric. & inteſtin. cap. 11. §. 8.*) nec non ipſius nonnunquam materiæ conditio apud *Th. Bartholinum in defens. lactear. thorac.* contra *I. Riolanum p. 11. & defens. dubior. Anat. de lact. thorac.* contra eundem *cap. 4.* Non novum tamen eſt, alias ſubinde vias eligere: vidit enim *Euſtachius Rudius l. c.* non ſolùm, quæ mingebantur, odore & conſiſtentiâ aſſumptæ potioni ſimilia, ſed & alvi feces multô vinô, quod copioſiſſimè ingurgitatum fuerat, perfuſas; *Philippus Salmuth* cereviſiam, odore, ſapore & omnibus veſtigiis integram *c. 2. obs. med. 28. Th. Bartholinus* vinum rubrum *cent. 4. hiſt. Anat. 62.* mel poſt exhibitionem mellis roſ. *Ioh. Rhod. c. 5. obs. med. 68.* per ſudorem rediiſſe autores ſunt. Sed *vias* ſcrutabimur.

VII.

Harum autem ſcrutinium omnium difficilimum occurrit. Brevioribus hîc opus eſſe, quàm vel veteres olim per venas meſentericas communes in hepar & venam portæ, hinc in cavam & emulgentes ad renes, vel recentiores per lacteas meſentericas & thoracicas in cavam & utrumque cordis mediantibus pulmonibus ventriculum ad aortam, hincque per arterias emulgentes in renes monſtrarunt, res ipſa loquitur, excretæ materiæ facies omnis expers mutationis, excretionis celeritas, ſexcentaque alia perſuadent, utut quæ & quales illæ ſint, nemo ſatis huc usque explicuerit. Nonnulli has ſtatim à ventriculo cum *Authore antiquiſſimo 4. de morb.* vel ad lienem per venas & arterias gaſtricas, epiploïcas, vas item breve venoſum & arterioſum, hinc ex arteria ſplenica in cæliacam & in truncum aortæ, ſicque per emulgentes arterias in renes derivant, vid. *Sennertum l. 3. prax. p. 6, ſ. 2. c. 3, Conringium de gener. & mot. ſang. c. 6.* qui cum *Antonio Deuſingio de alim. corp. depur.* operosè hos refutat. Ipſe tamen *Conringius* cum pluribus recentiorum peculiare vaſorum genus à ventriculo in lienem hujus gratiâ conditum, à venis & arteriis hactenus notis diſtinctum, & ut loquitur, tertium, neceſſarium nondum tamen detectum, credit, hujusque inventori aliquando futuro magnam laudem decernit, *l. c.* quam meruiſſe annô ſuo fatali, hujus

seculi quadragesimo nono, *Ioh. Veslingius* sibi visus fuit in *obs. Anat. & epist. med. 8. & 58.* judicium de utroque, si vacat, Excell. Dn. *Praesidis*, hujus inventi Veslingiani t. t. *αὐτόπτου hist. Anat. lien. thes. 16. 22. vide.* Vel ad hepar, quae constans *Galeni* sententia est, hanc que adeò multi secuti sunt, ut judice *Conringio l. c.* operosum sit vel sola omnium nomina adducere. *Ioh. Riolano Bartholinus* utramque hanc viam objicienti rectè rx. naturae incognitas vias & majorum traditione inventas esse, *in def. vas. lact. contra Riolan. p. 11. & seq.* imò si essent, tot se ambagibus involvunt, ut vel ideo hoc in l. ubi compendiosioribus opus est, exulare meritò debeant. An poros ventriculi feliciùs substituat *Moebius l. 1. Instit. c. 9.* aut *Willisius* venas *pharmac. ration. s. 1. c. 2.* aliis judicium relinquimus; certiorem nobis & breviorem viam, si hâc opus est, ductus oesophagaeus largiri videtur.

VIII.

Omnium tamen verisimilimum divinare putamus eos, qui vias has in intestinis quaerunt; statimque hîc rejectis veterum venis mesaraicis, post habitisque, quae modernorum plures pro harum in integrum restitutione fingunt, lacteas Asellianas *Th Bartholinus* in scenam producit, quarum ope ad receptaculum chyli indeque ad renes ipsos per ramulos lacteos sive cum emulgentibus sive cum renibus ipsis immediatè communicantibus, facili breviq; viâ tranare hanc materiam credit, hisq; in tantum confidit, ut scribere non vereatur; Laborent, quantum velint, Practici, in renum intemperie, viarum laxitate, attractricis l. retentricis imbecillitate, nunquam tamen se expedient, nisi breves vias has perspectas habuerint, per quas sine substantiae mutatione aut sanguinis miscela cito meatu pertransceunt assumpta. *c. 6. & 9. de lact. thorac. Balthasar van der Cruyce* insertionem lactearum harum l. lymphaticarum in glandulas renales defendit, quarum potus ope ad renes & urinae vias celerrimè pervenire credit, *in epist. ad Deusing.* At priores *Deusingius* insufficientes judicat *l. d. de alim. depur. l. Theodorus Schenckius* manifestam dissectionis adminiculô lactearum cum emulgentibus communionem desiderat *exerc. Anatom. 7. l. 1. s. 2.* posteriores *Gualth. Nedham*, destruit *de format. foet. c. 1. Bilsius* rorifera vasa sua, quae quaqua versum per universum corpus derivat, accommodare facile hic potest; sed quamdiu haec à cognitis hactenus lacteis & lymphaticis diversa non demonstrat, nihil diversi dicit. Nobis ex omnibus Bartholiniana ci-

tata sententia placet quidem, interim tamen, sub tot diffidentibus partibus viisq; per renes pro celeri hâc & tam copiosâ potûs emissione adeò demonstratu difficilibus, dubium non exiguum incidit, an non insalutatis fortè renibus tota hæc materia aut aliqua saltem portio ejus ex sede statim intestinorum in sinum vesicæ feratur per vias hactenus incognitas? Persuadere hoc *Hantonianum* posset experimentum jam antè citatum, quo Autor ligatis in cane ureteribus, viis ex renibus ad vesicam ordinariis, collectam nihilominus in vesica urinam vidit; persuadere possunt alia insolita planè, digesta, indigesta, communibus, ut videntur, viis planè inepta per vesicam non raro emissa, non liquida modò, sed & solida, sem. anis. fœnic. gran. Alkekeng., acini uvar. frustula lactucæ, rad. apii, pili, carbones, muscæ, &c. Certè his & aliis motus *Ioh. Daniel Major* forsan de obscuris huc usque ureteribus, ut vocat, succenturiatis inveniendis cogitandum esse scribit, per quos non urina solùm, sed solida etiam corpora rectà ex intestinis in inguinale hydrophylacium transferantur *l. c.* nec alieni ab hac conjectura sunt *Deusingius l. c. in append. Matthias Tilingius digress. physico Anat. de vas. br. lien. §. 330. seq.* imò se in talpula secta *Tobias Andreæ* quosdam horum ductuum rectâ viâ ad vesicam tendentium satis certò invenisse putat in responso *Ludov. Bilsii ad suas epist. experim. 1.* Quicquid sit de hoc *Andreano* experimento, suspicio hæc non sine exemplo fovetur; peculiaria ad uterum vasa, alia ad mammas, complures hodie largiuntur, ipsius materiæ convicti præsentiâ: nec monstri quid alit, si pares ad vesicam ire utut hactenus incognitas statuamus; brevia autem talia ex situ colligimus & sine dubio magis in liquidorum quàm solidorum transitum prona; Nec moratur nos, quod curiosissimo *D. D. Bohnio, disput. phys. de urin.* experimentum Hautonianum non successerit; fortè enim in paucioribus hanc viam patere, ut affectus ipse rarior est, credendum; nec enim uterina, nec mammaria illa vasa omnibus & omni tempore patent. *Guern. Rolfincckius* quidem nunquàm insolita illa sine præstigiis aut fuco excerni verisimile putat *dissert. Anat. l. 6. c. 29.* quo cum *Ioh. Daniel Horstius in manuduct. ad medic.* facit; sed non lubenter incantationi cum *Thom. Barth. desp. caus. ex auth. hep.* tribuimus, quod per naturam explicari potest. Theoph. Paracelsus *dissert. Anat.* jam olim etiam vias tales intactis renibus ad vesicam euntes subolfecit, quas tamen cùm oculis usurpare non posset, per habitum carnis transsudare materiam

 somnia-

somniavit, quod Helmontio effatum non malè pingue & ineptum audit.

IX.

Laxitatem hanc ventriculi & intestinorum proximè inducunt intemperies horum frigida & humida, causa toni flaccidi, unde nec debitè retinent assumpta nec decenter coquunt; nimia fibrarum dilatatio aut extenuatio, ingluviei deditis communis, quæ talis sæpè & tanta deprehenditur; ut caput infantis excipiat teste *I. Riolano l. 2. enchir. anat. c. 24.* tunicæ interioris lubricitas, ob copiam viscidorum humorum, nervorum huc distributorum nimia laxitas, secundum *Glissonium de ventri & intestinor. c. 20. §, 18. & 24.* nec non ulcerosa ventriculi & intestinorum dispositio.

X.

Remotius in subsidium veniunt ex *naturalium* serie temperamentum sanguinis frigidum & humidum, ætas senilis *Barthol. c. 2. histor. Anat. 30.* an etiam sexus muliebris? dispositionem quasi hæreditariam *Wilhelmus Rondeletius* quoque in suspicionem trahit, quod affectum hunc ter in filia & patre viderit *l. 3. m. m. c. 42.* Ex *non naturalibus* aër symbolicis armatus qualitatibus, autumnalis *3. aph. 22.* fibrarum robori internecionem minatur. Cibus nimis frigidâ & humidâ lubricante virtute peccans, melonum præsertim, cucumerum, fructuum horariorum in universum omnium esus limites excedens conspirant; quas de cotoneis pomis *Thom. Bartholinus c. 5. hist. Anat. 22.* minas spirat, ibidem videri potest; corroborantes ex illis ventriculum vires nobis potius promittimus, quàm laxantes aut debilitantes. vid. *Ludov. Nonnium l. 1. diæt. cap. 36.* Potus, liquida omnia largius ingurgitata, eandem culpam merentur, & in specie aquæ frigidæ apud *Al. Trincavellium l. 10. de rat. cur. part. human. corp. aff. c. 11.* tepentis medicatæ seu aquæ thermalis apud *Fernelium l. 6. pathol. c. 13.* diureticæ apud *Dodoneum obser. med. c. 32.* Niloticæ Ægyptis usitatæ apud *Rabby Moysi part. 8. aphor.* Vini meracioris *Amat. Lusit. c. 2. cur. 94.* *ephem. not. cur. anni 72. observ. 183.* acidularum Griesbacensium *Hildanum c. 5. obs. chir. 73.* generosi diuretici *Zac. Lusitanum l. 2. prax. admir. obs. 80.* Usus omnium diureticorum & lithontripticorum continuus suspectus est *I. Schenckio l. 3. fol. 499.* cæteras ab Authoribus notatas causas diabeti spurio magis quàm nostro convenire putamus, nec, quod

notandum, diuretica aut lithontriptica alio hic sensu acceptamus, quàm quatenus excedente humiditate sua tonum ventriculi laxare norunt, ut ex ejus potestate assumpta facilè excidant. Vomitoria crebriora ventriculi etiam tonum dissolvunt, venena internè & externè admissa, ut toti vitæ, ita & ventriculo insidias struunt. Nimium otium, somnus intempestivus justô protensior, excretiones alvinæ suppressæ, apud *Bernardinum Christinum consult. med. & exemp. c. 61.* sudores consueti impediti & id genus alia in excludendo ovo hoc operosa sunt. Nocere etiam ♀rem *Paschalius meth. cur. morb. c. 50.* scribit; animi pathemata suum conferunt; afflictam ita ex vehementibus animi perturbationibus fœminam *Trincavellius l. c.* describit. *Glissonius* ex hypothesi sua etiam spirituum animalium debiliorem influxum accusat. *l. c. c. 20. §. 22. seqq.* Ex *p. n.* pestiferæ, acutæ, ardentes febres, chronici nonnunquam morbi, scorbutus, hydrops, cachexia in universum debitam ventriculi cohærentiam labefactant. Cor, lien, hepar, viscera alia in robur ventriculi fovendum confirmandumque facta, si negligenter suô funguntur officiô, succendibulum hoc in malo suggerere possunt.

XI.

Signa diagnostica diabetis consummati nemini non obvia sunt; excretio materiæ per vesicam, quæ bibitur aut assumitur, talis, qualis assumpta fuit, sitis perpetua, extenuatio corporis & summa macies; In inchoata mitiora omnia, unde cognitu difficilior, quæ tamen indies ad ἀκμὴν suam magis magisque properat. *Distinctiva* ex superioribus hauriri possunt. *Prognostica* omnia terroris plena sunt; si non in prima statim herba cognoscitur & suffocatur malum, digestionum omnium prostrationem minatur, viriumq; jacturam. Auget præsagium hoc symptomatum plurium satellitium, maximè si senibus accidit, febres pestilentiales, acutas alias, aut morbos chronicos sequitur. Nec omnis tamen *Curationis* spes decollat. Hæc autem consistit in morbi, cujus hoc symptoma umbra est, ablatione, causarum morbum foventium extirpatione & denique symptomatum correctione, quorum auxilia ex triplici consueto fonte, Diætetico, Pharmaceutico, Chirurgico petuntur.

XII.

Auspicabimur à *Diætâ*, quæ convenit leviter calefaciens siccans & adstringens. Aër moderatè calidus & siccus eligatur; alimenta in

qualitatibus paria desiderantur, pultes ex tritico, Zea, amylo, oryza, milio, amygdalata similiaque laudantur, eoque magis, si cum aqua chalybeata præparentur aut coquantur; Potus paribus viribus præditus propinetur: ab hoc quidem abstinere, quantum fieri potest, è re ægri est; ad sitim tamen explendam, corporisque æstum temperandum carere hôc penitus non possumus; Ut itaque cibis parcius utendum & iis solum, qui viribus conservandis pares sunt; ita potus moderandus isque tantùm admittendus, qui ad sitim modestè explendam aut temperandum æstum sufficit: inter alia aquam chalybeatam, decoct. C. C. usti ex *prax. chimiatr. Ioh. Hartmanni* commendamus. Vinum rubrum crassum & stipticum etiam convenit. Somnus paulò largior in virium refectionem conceditur; excretiones alvinæ promoveantur, cæteræ etiam, præter mictionem, non simpliciter aut semper damnandæ.

XIII.

Ex *Pharmacia evacuantia* locum habent, si vitiosi in ventriculo humores tonum laxant & fibras emolliunt, eoque majori successu, si adstricta alvus concurrat. Commendatissima sunt aloëtica, aut ex rhab. aut myrobolan. parata; ita *Christinus* pil. ex aloë lota cum succo ros. mastiche, myrrha, horumque correctivis propinavit l. c. *Vomitum* quoque nonnunquam conducere, consentientibus aliis, credimus. Præcipuè tamen alterantia & roborantia adstringendi vi pollentia laudantur interna & externa; hæcque inter ceu specifica habentur ♂tialia, crocus ♂ adstringens, essentia croc. ♂t. à *Crollio* descripta magnifiunt. *Hartmannus* tincturam smaragdi, corall. *in prax. Chimiatr.* ♀r. vitr. *Fr. Hoffmannus m. m. Walæan.* extollunt; θ item corallior. mirabiles hîc potestates exercet, secundùm eundem *Hartmannum.* Ex *Galenicorum* pharetra depromi possunt corallia, bolus arm. terra sigill. hæmatites, aqu. plantag. burs. pastor. affatim bibita, sir. corall. myrtill. ros. sicc. de succo acetos. spec. dia plantag. Mynf. sir. stipticus Mynsicht & hujus farinæ varia; cons. ros. r. antiq. conditæ myrobalani, conditura rad. symph. diacydoniatum. *Ph. Grunlingius* pulverem ex glandibus l. foliis l. etiam lentibus simul excorticatis & exsiccatis in furno l. magis compositum à *Fel. Platero* descriptum commendat *l. 4. pract. p. 2. c. 8.* Theriacam etiam nonnulli commendant; nescire tamen se, cùm calida sit, scribit *Platerus,* quomodo prosit, nisi quod narcoticâ vi juvare possit, *tract. 3. prax. l. 2. c. 10.*

c. 10. de miſt. imò prodeſſe & aliô modô, ventriculum ſc. humidum & frigidum corrigendo, laxum exiccando & roborando, nemo, noſtrô quidem judiciô, inficias ire debet. Externa internis non infeliciter aſſociantur, emplaſtrum ſtipticum, ceratum ſtomachale, unguentum Comitiſſ. ol. maſtich. ol. myrt. cydon. roſar. pulveribus & ſuccis adſtringentibus miſta, quæ ventriculo non modò, ſed hypochondriis, lieni, hepati, lumbis, & renum regioni admoveri cum ſucceſſu poſſunt, ipſique Veteres omnia hæc in uſum quoque vocarunt tum internum tum externum, inſcii autem & inviti, dum renibus ſuccurrere volebant, ventriculo ſine dubio ſuppetias nobiſcum tulerunt: Interna enim omnia hactenus dicta ventriculum juvare in aprico eſt, pariterque externa ipſis etiam renibus adplicita vires ſanguini imprimere, & circuli ope, ut omnibus corporis partibus, ita & ventriculo transfundere ſalutares norunt.

XIV.

Ex armamentario *Chirurgico Avicenna* & *Græci* inter initia, totô repleô, v. ſectionem ſed moderatam, ut præſentibus non modò ſed & futuris viribus proſpicerent, advocarunt, vide *Hieron. Capivaccium l. 3. pr. c. 27.* Fontanellam brachiis affixam *Z. Luſitanus* mirificam ſubinde utilitatem præſtare ſcribit *prax. hiſtor. l. 2. c. ult.* Nos illô quidem labore ſuperſedere in caſu hoc noſtro facilè poſſumus; fontanellam verò, indicantibus morbis chronicis à cacochymia altis, non omninò averſamur.

XV.

Reſtant ſymptomata ſuis etiam corrigenda remediis: ſed ut umbra morbi ſui ſunt, ita ſine dubio hôc hujusque causâ ablatis, ceſſabunt & ipſa; de ſiti vero unum moneo, narcotica nim. & opiata ſæpè hîc ſolatio eſſe poſſe l. ex ipſo *Hipp. 5. aph. 27.* Urgente E. neceſſitate vel hoc etiam nomine non rejicimus. Conſule, ſi lubet, Excell. Domini *Præſid. diſput. de Siti p. n. aucta. th. ult.* quæ hujus quoque Diſſertationis eſto

F I N I S.

Sig-

Icciné meta Tuos tandem quæsita Labores
Excipit & totum læta coronat opus?
Siccine pressa diu porrecta resurgit in altum
Splendidiùs meritis debita Palma Tuis?
Plaudimus, & calidâ Tibimente precamur Amici,
Ut pede inoffenso proxima PRAXIS eat!

Ita

Nobili & Clarissimo Dno Candidato Respondenti, Amico certissimo, de obtento felici studiorum fine gratulatur

Commilitonum BIGA

M. Ieremias Cunradus Cellarius,
M. Iohannes Adamus Osiander, } *Med. Stud.*

SIc finem imponis studiis dexterrime CASPAR,
Dum bene defendis de DIABETE Theses.
Gratulor ex animo, Medicinæ evolvere casus
Pergas, qua cœptum est dexteritate, precor.

Hæc gratulabundus Amico Amicus apposuit

Joh. Georg Becht,
Med. Stud.